

मयत पात्र प्रकल्पग्रस्तांच्या कायदेशीर
वारसांस पर्यायी जमीन वाटपासंदर्भात

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक- आरपीए-२०२४/प्र.क्र.७२ /र-१
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक- ०९.१०.२०२४

- वाचा:-**
१. सामान्य प्रशासन विभाग परिपत्रक क्र.आरपीए-१५५९/र-१, दि.२९ सप्टेंबर १९६९
 २. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग क्र.आरपीए-१०७१/Occupancy R-१, दि.२० जून, १९७३
 ३. शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्र.बीयुडी/१०७१/र-१, दिनांक ०१ जून १९७४.
 ४. महाराष्ट्र प्रकल्पबाधित व्यक्तींचे पुनर्वसन अधिनियम, १९७६,
 ५. महाराष्ट्र प्रकल्पबाधित व्यक्तींचे पुनर्वसन अधिनियम, १९८६
 ६. महाराष्ट्र प्रकल्पबाधित व्यक्तींचे पुनर्वसन अधिनियम, १९९९

प्रस्तावना:-

राज्यातील पाटबंधारे प्रकल्पाच्या पात्र प्रकल्पग्रस्तांना, त्या त्या पाटबंधारे प्रकल्पास लागू असलेल्या प्रचलित शासन निर्णयानुसार व पुनर्वसन अधिनियमातील तरतुदीनुसार त्यांची पात्रता तपासून पर्यायी जमीनीची कब्जेहककाची रक्कम वसूल करून पर्यायी जमीनीचे वाटप करण्यात येते. परंतु, पात्र मयत प्रकल्पग्रस्तांसंदर्भात पर्यायी जमीन वाटप करताना, वारसाविषयक अधिकार निश्चित करणे हे पुनर्वसन प्रशासनाच्या अधिकार कक्षेत येत नसल्याने, पर्यायी जमीन वाटप करणे शक्य होत नसल्याने, प्रकल्पग्रस्तांच्या वारसांना दिवाणी न्यायालयाच्या अंतिम निर्णयापर्यंत वंचित रहावे लागते. तसेच, पात्र मयत प्रकल्पग्रस्ताच्या अनेक वारसांपैकी ज्या वारसाने कब्जेहककाची रक्कम शासन जमा केली आहे, त्या एकट्याच्या नावे पर्यायी पर्यायी जमीन वाटप झाल्याची प्रकरणे न्यायालयीन प्रकरणांमुळे शासनाच्या निर्दर्शनास आली आहेत. पात्र मयत प्रकल्पग्रस्तांसंदर्भात पर्यायी जमीन ही त्याच्या सर्व कायदेशीर वारसांमध्ये त्यांच्या कायदेशीर हककानुसार मिळणे आवश्यक आहे. त्यामुळे पात्र मयत प्रकल्पग्रस्त व्यक्तींच्या सर्व कायदेशीर वारसांना पर्यायी जमीन वाटप करण्याच्या कार्यवाहीबाबत निर्देश देण्याची शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

राज्यातील पाटबंधारे प्रकल्पाच्या पात्र प्रकल्पग्रस्तांना, त्या त्या पाटबंधारे प्रकल्पास लागू असलेल्या प्रचलित शासन निर्णयानुसार व पुनर्वसन अधिनियमातील तरतुदीनुसार त्यांची पात्रता तपासून, पर्यायी जमीनीच्या कब्जेहककाची विहित रक्कम वसूल केल्याची खात्री करून पर्यायी जमीनीचे वाटप करण्याबाबत तरतूद आहे. परंतु, पर्यायी जमीनीच्या वाटपावेळी असा पात्र प्रकल्पग्रस्त मयत असल्यास, पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी-

१. पर्यायी जमीनीचे वाटप करताना प्रकल्पग्रस्त मयत असल्यास, कब्जेहककाची विहित रक्कम वसूल केल्याची खात्री करून, सक्षम प्राधिकारी यांनी वाटपाचे आदेश “(पात्र मयत प्रकल्पग्रस्ताचे नाव) यांचे कायदेशीर वारस” या नावे निर्गमित करावेत.
२. वाटप आदेश निर्गमित करताना कोणत्याही तरतुदीचे उल्लंघन होणार नाही अथवा मा. उच्च /सर्वोच्च न्यायालयाच्या कोणत्याही आदेशाचा अवमान होणार नाही, याची दक्षता सक्षम प्राधिकारी यांनी घ्यावी.

३. सदर आदेशाची महसूली अधिकार अभिलेखात (जसे- ७/१२ मध्ये) नोंद घेताना, महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता १९६६ व त्याखालील त्या त्या वेळी अंमलात असलेले नियमानुसार वारस नोंद घेऊन कायदेशीर वारसास ताबा देण्याची कार्यवाही महसूली अधिका-यांनी करावी. तथापि, पात्र मयत प्रकल्पग्रस्तांच्या कायदेशीर वारसांपैकी एका/अनेक वारसदारांनी ताबा देणेबाबत उर्वरित अन्य कायदेशीर वारसांच्या संमतीने अर्ज केल्यास त्याप्रमाणे ताबा देणेची कार्यवाही करावी तसेच हक्क सोडपत्राप्रमाणे अधिकार अभिलेखात आवश्यक ती नोंद करण्यात यावी.
२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संगणक संकेतांक २०२४१००११८२१४६०९९९ असा आहे. सदर आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षाकीत करून काढण्यात येत आहे.
- महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने,
- (केदारप्रताप पाटील)
कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग
- प्रति,
- १) मा.राज्यपाल महोदयांचे सचिव,
 - २) मा. सभापती, विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई.
 - ३) मा. अध्यक्ष, विधान सभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई.
 - ४) मा.मुख्यमंत्री यांचे अ.मु.स., मंत्रालय , मुंबई.
 - ५) मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
 - ६) मा. उप मुख्यमंत्री (जलसंपदा) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
 - ७) मा.मंत्री, मदत व पुनर्वसन यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
 - ८) अ.मु.स. (महसूल) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
 - ९) प्रधान सचिव (मदत व पुनर्वसन) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
 - १०) प्रधान सचिव (जलसंपदा) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
 - ११) महालेखापाल (लेखापरीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१, मुंबई
 - १२) महालेखापाल (लेखापरीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-२, नागपूर,
 - १३) सर्व विभागीय आयुक्त,
 - १४) सव जिल्हाधिकारी,
 - १५) सर्व जिल्हा पुनर्वसन अधिकारी,
 - १६) सर्व कार्यासने (मदत व पुनर्वसन), सर्व जमीन /भूसंपादन कार्यासने (महसूल व वन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,
 - १७) निवड नस्ती, कार्यासन र-१, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय. मुंबई.